

رای شماره 2615007 هیأت تخصصی مالیاتی، بانکی دیوان عدالت اداری با موضوع: بخشنامه شماره 99/4726 مورخ 1399/01/16 (درخصوص کارمزد تحویل ارز درمانی به صورت اسکناس) و بخشنامه شماره 00/202760 مورخ 1400/07/18 بانک مرکزی (راجع به تامین ارز هزینه های اقامت بیمار و یک نفر همراه در خارج از کشور) ابطال نشد

هیأت تخصصی مالیاتی، بانکی

* شماره پرونده: ه ت/ 0200210

شماره دادنامه سیلور: 140231390002615007 تاریخ: 1402/10/09

* شاکی: آقای مسعود حافظ

* طرف شکایت: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

* موضوع شکایت و خواسته: تقاضای ابطال بخشنامه شماره 99/4726 مورخ 1399/01/16 (درخصوص کارمزد تحویل ارز درمانی به صورت اسکناس) و بخشنامه شماره 00/202760 مورخ 1400/07/18 بانک مرکزی (راجع به تامین ارز هزینه های اقامت بیمار و یک نفر همراه در خارج از کشور)

* شاکی دادخواستی به طرفیت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به خواسته فوق الذکر به دیوان عدالت اداری تقدیم کرده که به هیأت عمومی ارجاع شده است متن مقررہ مورد شکایت به قرار زیر می باشد:
1- بخشنامه شماره 99/4726 مورخ 1399/01/16:

"بانک ملی ایران - مدیریت امور بین الملل

بانک سپه - مدیریت امور بین الملل

بانک تجارت - مدیریت امور بین الملل

بانک ملت - مدیریت امور بین الملل

بانک صادرات ایران - مدیریت امور بین الملل

بانک کشاورزی - مدیریت امور بین الملل

بانک توسعه صادرات ایران - مدیریت امور بین الملل

بانک پارسیان - مدیریت عملیات ارزی

بانک اقتصاد نوین - مدیریت امور بین الملل

بانک سامان - مدیریت امور بانکداری بین الملل

بانک پاسارگاد - مدیریت امور بین الملل

اداره عملیات ارزی

با سلام؛ احتراماً، به اطلاع می رساند هزینه تامین ارز به صورت اسکناس از سوی بانک بابت کلیه مصارف ارزی خدماتی از جمله پرداخت ارز مسافرتی، درمانی، دانشجویی به میزان 1/5 درصد بر مبنای نرخ بازار (مندرج در سامانه معاملات الکترونیکی ارز - ETS) محاسبه و اخذ می گردد. خواهشمند است دستور فرمایید ضمن ابلاغ مراتب به کلیه شعب و واحدهای ارزی ذی ربط، بر حسن اجرای آن نظارت نمایند.

اداره سیاست ها و مقررات ارزی سیدمصطفی سیدین جواد سرمستی"

2- بخشنامه شماره 00/202760 مورخ 1400/07/18:

"بانک تجارت - مدیریت امور بین الملل

بانک سامان - مدیریت امور بانکداری بین الملل

باسلام، احتراماً، پیرو بخشنامه شماره 00/189300 مورخ 1400/07/04 مرتبط با بخش سوم مجموعه مقررات ارزی «خدمات ارزی و سایر مبادلات ارزی بین المللی»، به پیوست تصویر اصلاحیه مفاد بند 1 از

قسمت «ب» بخش مذکور در ارتباط با ترتیبات نحوه تامین و پرداخت ارز درمانی به عاملیت آن بانک، به منظور جایگزینی با بند 1 متناظر آن جهت اجرا ارسال می گردد. خواهشمند است مراتب را به کلیه شعب و واحدهای ارزی ذی ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت نمایند.

اداره سیاست ها و مقررات ارزی - سیدمصطفی سیدین - جواد سرمستی"

1- ارز درمانی

تبصره 2- تامین و پرداخت ارز، بابت اقامت بیمار و یک نفر همراه (موضوع بندهای (1-1) و (2-1))، برای هر نفر تا سقف حداکثر 2000 دلار یا معادل آن به سایر ارزها به نرخ بازار مندرج در سامانه معاملات الکترونیکی ارز (ETS) بلامانع می باشد."

*دلایل شاکی برای ابطال مقررهای مورد شکایت:

احراز مخالفت بخش نامه های بانک مرکزی با عطف به ماسبق نشدن مقررات و و ابطال آن قسمت از بخشنامه های معترض عنه به دلیل مخالفت با حقوق شرعی و قانونی مکتسبه و الزام بانک مرکزی بر رعایت اصل خدشه ناپذیر عطف به ماسبق نشدن قوانین و مقررات ؛

توضیح اینکه: اینجانب پس از چند ماه پیگیری و طی مراحل مختلف و شرکت در کمیسیون های پزشکی مختلف موفق به اخذ تاییدیه شورای عالی پزشکی جهت اعزام دخترم برای عمل جراحی بیماری آندومتریوز گردیدم از آنجایی که متأسفانه تخصص و تجربه این گونه عمل جراحی در داخل کشور وجود نداشت با بررسی های انجام شده، در شهر زوریخ سوییس قرار عمل جراحی گذاشته شد و بعد از دریافت ویزا، وزارت بهداشت مبلغ 35185 فرانک سوییس براساس مبلغ اعلام برآوردی پزشک معالج، تخصیص ارز نمود . در تاریخ 1400/05/13 در مورد خرید مبلغ تعیین شده و پرداخت وجه آن به بانک سامان به عنوان بانک عامل اقدام گردید و قرار بر آن بود مبلغ مذکور ظرف مدت یک هفته تحویل گردد. بعد از گذشت حدود بیست روز بانک سامان اعلام نمود که بانک مرکزی موفق به تهیه فرانک سوییس نشده و معادل آن مبلغ 32400 یورو در 2 مرحله آن هم 2 روز قبل از پرواز تحویل گردید. طبق مقررات بانک مرکزی این مبلغ می بایست مستقیماً به حساب مؤسسه درمانی حواله می گردید، اما این موضوع انجام نشد .

1- بانک سامان به عنوان بانک عامل مبلغ 151768080 ریال به عنوان کارمزد تهیه اسکناس توسط بانک مرکزی با توجه به بخشنامه شماره 99/4726 مورخ 1399/01/16 بانک مرکزی، از حساب اینجانب برداشت و به حساب بانک مرکزی واریز نمود . (یک و نیم درصد با نرخ آزاد یورو در روز تحویل) که اگر این مبلغ به فرانک سوییس پرداخت می گردید، مبلغ 20996900 ریال کمتر از حساب اینجانب برداشت می شد و بنده هم ناچار نبودم که هزینه تبدیل ارز را نیز در کشور سوییس پرداخت نمایم. همچنین جهت از دست ندادن زمان تعیین جهت عمل جراحی مبلغ مذکور توسط یکی از بستگان از سوئد برای مرکز درمانی حواله شد که هزینه حواله ارز را پرداخت نموده ام. از آنجایی که بخشی از وظیفه ذاتی بانک مرکزی تهیه و تامین ارز مورد نیاز برای ادامه مداوا بیمارانی می باشد که مجوز اعزام به خارج از کشور را از شورای عالی پزشکی دریافت نموده اند، آیا دریافت هزینه کارمزد ارائه اسکناس آنهم در شرایطی که بنده ناچار بوده ام خودروی خود را جهت پرداخت هزینه های مختلف از جمله واریز هزینه عمل جراحی و بستری شدن در بیمارستان و هزینه تهیه بلیت و اخذ ویزا و هزینه اقامت در هتل آپارتمان و هزینه خورد و خوراک و سایر هزینه های مربوطه بفروشم؛ عادلانه و بر اساس عدل اسلامی و انصاف و در جهت مساعدت به بنده و امثال بنده می باشد ؟ درحالی که اگر تخصص و تجربه این عمل جراحی در کشور وجود می داشت، قطعاً راضی به انجام چنین کاری در خارج از کشور نبودم. لذا تقاضا دارم در خصوص تعدیل و استرداد هزینه بانکی مذکور اقدام فرمایند.

2- بابت تامین ارز هزینه های اقامت بیمار و یک نفر همراه بانک مرکزی طبق بخشنامه شماره 00/202760 مورخ 1400/07/18 حداکثر تا مبلغ 2000 دلار برای هر نفر آنهم با نرخ سامانه معاملات الکترونیکی ETS ، که با هزینه مربوطه، نزدیک به نرخ بازار این باشد، تخصیص ارز می دهد آنهم بعد از تایید اسناد توسط سفارت جمهوری اسلامی ایران در سوییس که پروژه بسیار زمان بر و طولانی می باشد. لازم به ذکر است که تا قبل از ابلاغ مقررات فوق، پرداخت ارز بیمار و یک نفر همراه براساس مقررات بخش نامه شماره 60/1036 مورخ 1391/11/15 بانک مرکزی در بانک های عامل ملاک عمل بوده و براساس آن مقررات به بیمار و همراه وی، روزانه مبلغ جمعاً 200 دلار با نرخ رسمی پرداخت می گردیده است. از آنجایی که ما در تاریخ 1400/07/08 به ایران برگشت نموده ایم لذا خود را محق به دریافت ارز با نرخ رسمی برای مدت 15 روز می دانیم که در واقع جزء حقوق مکتسبه مان می باشد و عدم تخصیص آن به نظر غیر شرعی می باشد. به عبارت دیگر اقدامات ما، قبل از تاریخ تصویب بخشنامه 1400/07/18 بوده است و قبل از آن مطابق بخشنامه 1391/11/15 هزینه به ما تعلق گرفته است و ما حقوق مکتسبه قانونی داریم. مطابق با

ماده 4 قانون مدنی، اثر مقررات و مصوبات قانونی نسبت به آینده می باشد و نسبت به قبل خود اثری ندارد؛ لذا بند "ب" بخشنامه شماره 00/202760 مورخ 1400/07/18 بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص تخصیص ارز بیمار و یک نفر همراه علی الاصول نمی باید به گذشته تسری داده شود، چون زمان ورود بیمار و همراه ایشان براساس مهر ورود نیروی انتظامی مستقر در فرودگاه حضرت امام خمینی در مرز ورودی در تاریخ 1400/07/07 بود که قبل از ابلاغ دستورالعمل مذکور می باشد. لذا بیمار و همراه ایشان مشمول مفاد بخش نامه شماره 60/1036 مورخ 1391/11/15 بانک مرکزی بوده که براساس آن بیمار و یک نفر همراه حداکثر روزانه 200 دلار آمریکا برای اقامت و هزینه های مربوط می باشند؛ لذا برای مدت پانزده روز اقامت قبل و بعد از عمل خود را محق به دریافت جمعاً مبلغ 3000 دلار با نرخ 42000 ریال می دانیم و نه با تخصیص مبلغ فوق با نرخ ETS که نرخ مذکور با احتساب کارمزد بانکی بالاتر از نرخ بازار آزاد می باشد. آیا این در جهت مساعدت به بنده و امثال بنده می باشد؟ درحالی که اگر تخصص و تجربه این عمل جراحی در کشور وجود می داشت، قطعاً راضی به انجام چنین کاری در خارج از کشور نبودم. لذا تقاضا دارم در خصوص تخصیص و پرداخت ارز به قیمت رسمی اقدام فرمایند.

*در پاسخ به شکایت مذکور، اداره دعاوی حقوقی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به موجب لایحه شماره 88258 مورخ 1401/04/09 به طور خلاصه توضیح داده است که:

1- مطابق مفاد بند "ج" ماده 11 قانون پولی و بانکی کشور، بانک مرکزی به عنوان تنظیم کننده نظام پولی و اعتباری کشور، موظف به تنظیم مقررات مربوط به معاملات ارزی و تعهد یا تضمین پرداخت های ارزی و نظارت بر معاملات ارزی می باشد، همچنین وفق تبصره 3 ذیل ماده 7 قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، «دولت حدود و مقررات استفاده از ارز را تعیین می نماید».

2- وفق تصویب نامه شماره 4353/ت/55300 مورخ 1397/1/22 و اصلاحات بعدی شامل تصویب نامه های شماره 8987/ت/55300 مورخ 1397/02/02 و شماره 63793/ت/55633 مورخ 1397/05/16 شماره 70220/ت/55633 مورخ 1397/05/29 و مصوبه شماره 169368/ت/55789 مورخ 1397/12/15 هیئت وزیران متضمن اتخاذ سیاست ارزی به منظور جلوگیری از التهابات ارزی وقت و ممنوعیت ورود کالا بدون ثبت سفارش و تخصیص ارز براساس اولویت بندی کالا، ارز به نرخ رسمی تنها مختص کالاهای اساسی، ضروری، دارو و ملزومات و تجهیزات پزشکی است و تکلیفی بابت تامین ارز به نرخ رسمی درخصوص درمان و هزینه اقامت بیمار و همراه برای این بانک تعیین نشده بود. همچنین وفق جز 3 بند 2 تبصره 1 قانون بودجه سال 1400 کل کشور کلیه دستگاه ها از جمله بانک مرکزی، مجاز به تخصیص ارز جز برای واردات کالاهای اساسی، دارو و تجهیزات مصرفی پزشکی نیستند و همچنین نرخ ارز ترجیحی نیز باید به تدریج، افزایش یابد.

3- علیرغم وجود مصوبات فوق با اخذ مجوزهای لازم و درخواست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و در جهت مساعدت به بیمارانی که امکان معالجه آنها در داخل کشور وجود نداشت و این موضوع به تایید وزارت یادشده رسیده است، مقرر گردید تا تخصیص ارز به این بیماران وفق بخش سوم مجموعه مقررات ارزی امکان پذیر شود. لذا این ادعای شاکی که تامین ارز به نرخ رسمی تکلیف این بانک و موجب حق مکتسب برای وی بوده فاقد وجاهت است.

4 - راجع به ادعای شاکی مبنی بر نقض اصل عطف به ماسبق نشدن مقررات لازم به توضیح است که اصولاً در موضوع ارز درمانی برخلاف ارز تخصیص یافته جهت واردات کالا، تعارض مقررات فاقد موضوعیت است. چرا که مدارک لازم در زمان خاص به بانک ارائه و در همان زمان، طبق ضوابط حاکم تخصیص ارز صورت می گیرد و موضوع خاتمه می یابد. بخشنامه های موصوف به هیچ عنوان متضمن تسری مقررات به موارد ماقبل نبوده و مختص مشتریانی است که از زمان ابلاغ بخشنامه به بعد، به بانک های عامل مراجعه می کنند. در غیر این صورت باید در بخشنامه ها ذکر می شد که از متقاضیان پیشین مابه التفاوت نرخ ارز اخذ شود. ضمن اینکه، تخطی احتمالی بانک های عامل در اجرای این ضوابط، خللی بر اعتبار این بخشنامه ها وارد نمی کند.

5 - راجع به بخشنامه شماره 99/4726 مورخ 1399/01/16؛ نظر به اینکه وفق موازین مندرج در بند 1، مصارف ارزی خدماتی از جمله ارز مسافرتی، درمانی و دانشجویی شامل گروه کالایی اولویت اول نبوده و باید از بازار دوم ارز تامین ارز شوند، تقاضای محاسبه کارمزد تامین ارز به صورت اسکناس به نرخ رسمی، مغایر قوانین بالادستی است. همچنین لازم به ذکر است تامین ارز به صورت اسکناس از خارج از کشور برای این بانک هزینه داشته که صرف نظر از نرخ های فروش ارز بابت مصارف ارزی خدماتی (رسمی و یا ETS) باید از متقاضی اخذ شود.

6 - راجع به بخشنامه شماره 00/202760 مورخ 1400/07/18؛ علیرغم جنبه حمایتی پرداخت ارز درمانی جهت اقامت بیمار و همراه، با توجه به سوءاستفاده هایی که در این مقوله صورت گرفت، لذا با بررسی مجدد موضوع و حسب درخواست وزارت درمان بهداشت و آموزش پزشکی، مقرر شد تا از تاریخ

1400/07/18 ارز تخصیصی جهت اقامت بیمار و همراه به نرخ بازار (مندرج در سامانه معاملات الکترونیکی ارز - ETS) محاسبه و پرداخت شود. لازم به ذکر است اصل هزینه درمانی همچنان مشمول حمایت ارزی بوده و تغییری در خصوص آن به موجب این بخشنامه داده نشد. خاطرنشان می سازد بخش نامه مذکور نیز به هیچ عنوان متضمن تسری آن به موارد تخصیصی قبلی نبوده و مختص متقاضیانی است که از تاریخ ابلاغ آن به بعد به بانک های عامل مراجعه می کنند. با عنایت به مراتب فوق و با توجه به اینکه هیچ گونه تخطی از قوانین و مقررات از سوی بانک مرکزی رخ نداده، صدور رای شایسته مبنی بر رد شکایت شاکی مورد استدعاست.

بسمه تعالی

پرونده کلاسه ه ت/ 0200210 در جلسه مورخ 1402/9/19 هیأت تخصصی مالیاتی بانکی مورد بررسی و تبادل نظر واقع که با لحاظ عقیده حاضرین با استعانت از درگاه خداوند متعال به شرح ذیل اقدام به انشاء رای می نماید:

رای هیأت تخصصی مالیاتی بانکی دیوان عدالت اداری

شکایت شاکی در خصوص ابطال بخشنامه شماره 99/4726 مورخ 1399/1/16 با موضوع کارمزد ارز درمانی به صورت اسکناس و بخشنامه شماره 00/202760 مورخ 1400/7/18 (صادره از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) در خصوص تأمین ارز هزینه های اقامت بیمار و همراه وی در خارج از کشور می باشد و از آنجایی که بانک مرکزی وفق قانون پولی و بانکی کشور و قانون عملیات بانکی بدون ربا وظیفه سیاست گذاری و تصمیم سازی در حوزه پولی و بانکی و مقررات مربوط به سیاست های ارزی را بر عهده دارد و تعیین نرخ کارمزد و ارایه خدمات نیز به عهده بانک یاد شده می باشد و بانک یاد شده در جهت مساعدت به حال بیمارانی که نیاز به معالجه و درمان در خارج از کشور دارند با همکاری وزارت بهداشت اقدام به تخصیص ارز به این گروه از اشخاص نموده است و از سویی ارز مسافرتی، دانشجویی اولویت اول نبوده بلکه باید از بازار دوم ارز تأمین شود فلذا مقررات معترض عنه که در راستای اصل اختیارات بانک مرکزی و با اهداف مذکور صورت پذیرفته است با قوانین و مقررات مغایرتی نداشته به استناد بند ب ماده 84 قانون دیوان عدالت اداری مصوب 1402 رای به رد شکایت صادر می نماید. رای یاد شده ظرف بیست روز پس از صدور قابل اعتراض از سوی ریاست محترم دیوان یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان عدالت اداری می باشد.

رئیس هیأت تخصصی مالیاتی، بانکی دیوان عدالت اداری - محمدعلی برومندزاده